

Norske tvillingsvangerskap gjennom 40 år

Antall tvillingfødsler er doblet i perioden 1967–2004. Perinatal dødelighet blant tvillinger er fire ganger høyere enn hos enkeltfødte. Mors fødselsvekt påvirker risikoen.

Svangerskap med tvillinger og trillinger gir økt risiko for lav fødselsvekt, for tidlig fødsel og økt perinatal dødelighet. Anne Tandberg har bruk data fra Medisinsk fødselsregister for å studere forekomst og utfall av tvilling- og trillingsvangerskap i årene 1967–2006. Hun viser at antall tvillingfødsler i Norge har økt med 80 % i denne perioden.

– Vi vet at assistert befruktning gir økt forekomst av tvillinger og trillinger. Men økningen av tvillinger er likevel 50 % når vi ikke regner med disse svangerskapene. Høyere alder på fødende kvinner og økt bruk av egglosningsstimulerende medikamenter er noe av forklaringen. Trillingforekomsten ble tredoblet fra 1967 til midten av 1990-årene, også på grunn av assistert befruktning, sier Tandberg.

Den perinatale dødeligheten er redusert de siste tiårene, men i perioden 1988–2006 hadde tvillinger fortsatt fire ganger høyere dødelighet enn enkeltfødte. Trillinger hadde

ti ganger høyere dødelighet. Dette kan delvis forklares ved at 10 % av trillingene var født før uke 28. Ved tvillingsvangerskap hadde gravide som selv var født før 32. svangerskapsuke, firedoblet risiko for å miste en eller begge tvillingene, sammenliknet med kvinner som var født til termin. Risiko for å miste tvillinger var mer enn doblet dersom kvinnen veide under 2 500 gram da hun ble født.

– Et tvilling- eller trillingsvangerskap innebærer betydelig risiko både for mor og barn. Ved assistert befruktning bør det som hovedregel bare settes inn ett befruktet egg. Gravide som selv er født for tidlig eller hadde lav fødselsvekt, bør følges spesielt tett dersom de blir gravide med tvillinger, sier Tandberg.

Anne Forus
anneforus@hotmail.com
 Tidsskriftet

Anne Tandberg.
 Foto Jørgen Barth

Disputas

Anne Tandberg forsvarte avhandlingen *Multiple pregnancies in Norway 1967–2008. The influence of assisted reproductive technologies* for ph.d.-graden ved Universitetet i Bergen 5.5. 2011.

Ordforklaringer

Perinatal dødelighet: Død som inntreffer fra 22. svangerskapsuke til en uke etter fødsel.

Effektiv behandling mot tannlegeskrek

Eksponeringsbehandling har god effekt mot tannlegeskrek. Én intensiv eksponeringsbehandling på inntil tre timer er like bra som fem korte, ukentlige behandlinger.

Nesten 30 % av oss vil utvikle en angstlidelse i løpet av livet. Spesifikke fobier, deriblant tannlegeskrek og sprøyteskrek, utgjør den største undergruppen, ifølge psykolog Kristin Haukebø.

– Man vet hvilken behandling som hjelper – eksponeringsterapi. Det har vært vanskelig å gi disse pasientene optimal behandling grunnet det tverrfaglige samarbeidet som kreves, sier hun.

Haukebø har gjort en studie med 40 pasienter med odontofobi som i gjennomsnitt hadde unngått tannlegen i 11 år og som knapt klarte å sette seg i tannlegestolen. Etter eksponeringsbehandling, enten i én lang sesjon eller fordelt over fem korte sesjoner over fem uker, klarte de å motta vanlig tannbehandling. Totalt 77 % klarte å oppsøke tannlege i året etter avsluttet terapi. All behandling ble utført av tannleger ved Senter for odontofobi med spesiell kompetanse i kognitiv atferdsterapi.

– Vi fant at én sesjonsbehandling hadde like god effekt som fem sesjonsbehandling. Det er viktig at pasientene fortsetter å gå regelmessig til tannlegen i tiden etterpå for at effekten skal opprettholdes, sier Haukebø.

Hun har også undersøkt hva som skjer i hjernens fryktrelevante område som følge av terapi. Pasienter med fobi mot intraorale injeksjoner, som altså er redd for sprøyter i munnen, og en kontrollgruppe, ble undersøkt ved hjelp av funksjonell MR.

– Vi fant forskjeller mellom gruppene for terapi, særlig i synsområdene, i insula og i medial prefrontal cortex. Disse forskjellene ser ut til å normaliseres med terapi – noe som samsvarer med de kliniske resultatene, sier Haukebø.

Basert på resultatene fra disse studiene har myndighetene foreslått oppbygging av team med tannlege og psykolog rundt omkring i landet for utredning og eventuell behandling.

Eline Feiring
eline.feiring@legeforeningen.no
 Tidsskriftet

Kristin Haukebø.
 Foto privat

Disputas

Kristin Haukebø disputerte for ph.d.-graden ved Universitetet i Bergen 1.6. 2011 med avhandlingen *Cognitive, behavioral and neural correlates of dental and intra-oral injection phobia. Results from one treatment and one fMRI study of randomized controlled design.*

Ordforklaringer

Eksponeringsbehandling: Å utsette seg for det man er redd for. Behandlingen utføres gradvis og systematisk og er kontrollert fra pasientens side – man går ikke videre før pasienten selv er klar for det. Brukes til å behandle en rekke typer fobier.